

Тут знаходзіцца Рака багоў (Ясельда), падзямеллі старажытнага храма, захоўваюцца ўнікальныя гаворкі і традыцыйная культура ды ці не за кожным населеным пунктам стаіць багатая гісторыя і цікавыя паданні. Такое ўражанне выклікае новы турыстычны маршрут «Дарогамі Палескага Загароддзя», што быў прэзентаваны ў рамках выязнога семінара, які правялі Нацыянальнае агенцтва па турызме і Упраўленне спорту і турызму Брэсцкага выканаўчага камітэта, дзе прысутных азнаёмілі з турыстычным патэнцыялам Драгічынскага, Іванаўскага і Пінскага раёнаў. Такая вандроўка раскрывае Беларусь па-новаму: праз чароўныя гісторыі, спевы мясцовых калектываў, багату архітэктурную і культурную спадчыну, а яшчэ праз шматлікія знаёмствы з людзьмі, якія робяць усё магчымае для захавання «аўтэнтыкі», дазваляе зазірнуць у храмы і пачуць расповеды святароў, паўдзельнічаць у майстар-класах, дэгустацыях. Гэта падарожжа для тых, хто хоча лепш пазнаць нацыянальны характар і (я запазычыла выраз у распрацоўшчыка маршруту — старшыні Пінскага аддзялення экскурсаводаў Таццяны Хвагінай) «не выкалупаць разынкі, а вывучаць гісторыю ў комплексе». На працягу ўсяго падарожжа да ўдзельнікаў семінара далучаліся мясцовыя даследчыкі і музейшчыкі, каб адкрыць новыя палескія цікавосткі. Гэта край, які здольны ўразіць, змяніць свядомасць і, вядома, улюбіць у сябе. Дазвольце ж пазнаёміць і вас хоць бы з некаторымі палескімі сакрэтамі.

СЦЕЖКАМІ

або Якія сакрэты мае

А БЭЗ ДЗЕ Ж?

Прыгожыя раслінныя выявы ў вёсцы Бездзеж Драгічынскага раёна можна сустрэць на адзенні, рушніках, царкоўных харугвах. У многіх хатах да гэтага часу захоўваюцца і вышытыя карціны, часта на іх красуюцца бэз. Расказваюць, што даўней адзін хлопец заўжды прыходзіў з бэзам да сваёй каханай. Адночы ён прыйшоў без заповітнай галінкі, і тая здзівілася: «А бэз дзе ж»? Маўляў, адсюль і назва. І хто б мог падумаць, што ў мясцовы Музей народнай творчасці «Бездзежскі фартушок» будучы ехаць людзі з усяго свету, а на народныя святы нахталі Купалля і Каляд збірацца да 1,5—2 тысяч чалавек, што адным з брэндаў мястэчка стане частка жаночага касцюма. Хоць насамрэч тутэйшыя фартушкі сапраўды незвычайныя — яны больш шырокія і кароткія, чым у іншых кутках Беларусі, багата і прыгожа аздобленыя. Без іх ніводная гаспадыня раней не выходзіла на ганак, і толькі святочныя фартушкоў магла мець каля 12. А яшчэ тут умелі рабіць асабліва тонкую далікатную тканіну. Нават правяралі якасць яе нітак пры дапамозе пярсцёнкі — іх праз яго павінна было прайсці адразу 300 штук. Пра ўсе этапы апрацоўкі льну — а тут былі свае сакрэты, каб атрымаць надта тонкія ніткі — распавядуць у музеі і нават пакажуць, дадуць праверыць свае здольнасці за верацяном ды ткацкім станком. Як лён высыяваў, як яго вырывалі з каранем, вымочвалі, высушвалі, прыбіралі насенне, пераціралі, трапалі, вычэсвалі — і з кожным этапам апрацоўкі ён рабіўся ўсё мякчэйшы. А пад канец бездзежскага гаспадыні яшчэ часалі яго спецыяльным грэбнем. І толькі ўжо

з якаснай кудзелі пралі. Каб адбяліць тканіну, яе складвалі ў жлукту, засыпалі бярозавым попелам, залівалі кіпенем, пакідалі на ноч, а пасля везлі да ракі выпалоскваць. З кожнай такой працэдурай рэчы станавіліся больш белыя. Далей гаспадыні шылі пад сябе адзенне, аздаблялі яго вышыўкай, карункамі. У калекцыі бездзежскага музея каля 360 фартушкоў, і вы не знойдзеце двух аднолькавых! Дарэчы, самы стары з іх — з 1880 года.

Таксама ў музеі вы даведаецеся, як выглядала бездзежская хата, як зачыняліся дзверы, як пры дапамозе духа (спецыяльнае плечанае прыстасаванне) лавілі рыбу і нават зможаце прымераць традыцыйнае вясельнае ўбранне маладых, а таксама знамяціты плечены з паперы вяночак нявесты — паву. А яшчэ вас могуць запрасіць у майстар-клас па народных танцах, пазнаёміць з абрадамі, пачаставаць макухай (прыправай з ільнянога сям'я). Цікава, што ладзяцца экскурсіі на мясцовай гаворцы.

У 2009 годзе музей атрымаў дыплом за захаванне ўнікальнай

калекцыі дыялектаў і абрадаў. І гэта стала штуршком для далейшага развіцця ў дадзеным кірунку — пры ім запрацавала вясковае падвор'е з птушнікам, сажалкай, млыном, катаннем на санках і нават уласнай гасцініцай-хатай.

ВЯРТАННЕ ЕВАНГЕЛЛЯ

У Свята-Троіцкай царкве айцец Генадзій падзяліўся яшчэ некалькімі сакрэтамі мястэчка. Так, бездзежскі храм будаваўся ў здзітаўскай пушчы, перавозіўся сюды на конях і валах і быў асвечаны ў 1784 годзе. Такім чынам з'явілася трэцяя пабудова на гэтым месцы: першы храм, створаны ў 1622-м, згарэў падчас Паўночнай вайны. Мясцечка было шматлюднае, толькі пасля будоўлі чыгункі яго пачалі «абганяць» іншыя населеныя пункты, якім пашчасціла размясціцца бліжэй да транспартных шляхоў. Але царкоўныя кнігі паказваюць, што яшчэ сто гадоў таму ў Троіцкага і Нікольскага храмаў Бездзежа было 4296 прыхаджан, а ў Драгічыне, напрыклад, на той час жыло каля 700 чалавек. Пры храме існавала вялікая бібліятэка, і да гэтага часу тут захаваліся старажытныя кнігі, самая старая — з 1783 года, ёсць і часаслоў, якому 220 гадоў. Расказаў айцец Генадзій і гісторыю тутэйшага Евангелля. У вайну жыхароў мястэчка сагналі на плошчу для ліквідацыі, але айцец Віктар, які

тады тут служыў, чалавек высокаадукаваны, з веданнем некалькіх моў, паклікаў у царкву нямецкага афіцэра. У наступным афіцэр згадаў, што яму нічога не каштавала расстраляць свяшчэнніка, але нешта яго спыняла. Калі яны выйшлі з царквы, афіцэр даў каманду зняць ачапленне і адпусціць людзей. Хоць жыхароў іншых вёсак немцы не пашкадавалі. А ўвечары бацюшка аддаў таму афіцэру каштоўныя залатыя рэчы з храма — так адкупіўся за захаванне жыцці. Гадоў з дзесяць таму на замежным аўкцыёне было выстаўлена Евангелле з пазнакай бездзежскага храма. Каштоўнасць удалося вярнуць, а разам з тым стаў вядомы і працяг той «адкупной» гісторыі. Нямецкі афіцэр

тэматыкай, развіваецца спартыўны турызм, чакаюць байдарачнікаў на водным шляху. Варта ўбачыць адзін з пунктаў Дугі Струвэ, прызнанай спадчынай ЮНЕСКА, альбо заехаць у заказнік «Званец» ці ў Брашэвіцкае лясныцтва, паглядзець на аленяў і пагуляць па дэндрапарку, у якім расце адзінае ў Беларусі дрэва карыі авальнай і саджанец з жалуда ад тысячагадовага чарэшчатага дубу, прывезены з Германіі.

Шукальнікаў прыгод уразяць мясціны, дзе засталіся рэшткі Тараканскага манастыра — некалі аднаго з самых прыгожых і значных храмаў на беларускіх землях: 14 патрыярхаў падпарадкоўваліся яму. Спачатку гэта быў праваслаўны, а пасля ўніяцкі храм, а ка-

доўга ўспамінаў Бездзеж: і размову з бацюшкам, і мясцовую дзяўчыну Еўдакію, якую сустрэў пасля выхаду з царквы, надта падобную да яго памерлай жонкі Евы.

Расказаў айцец Генадзій і пра абрад «Стрілька», які ладзілі ў Бездзежы на Вялікдзень, пасля хрэснага ходу праводзілі абрад з карагодамі, скокамі, барабанами.

ШУКАЛЬНИКАМ ПРЫГОД

Па Драгічынскім раёне можна пракладваць самыя розныя маршруты: тут ёсць аб'екты, звязаныя з ваеннай гісторыяй, яўрэйскай

лі «ўнія» на тэрыторыі Расійскай імперыі была забаронена, сюды ссылалі нязгодных, падазроных, «нязручных» свяшчэннікаў.

Сёння гэтыя мясціны — аграгарадок Імянін (старую, відаць, яшчэ татарскую назву Таракань у савецкі час прыбралі як непрыгожую). Ад самога храма захаваліся толькі кавалек сцяны, затое яшчэ стаяць келлі, манастырская кухня, свірны, дзе з-пад шыферу прабіваецца гонта старога даху. А пад зямлёй чакаюць вяртання, вывучэння і служэння людзям падзямеллі (агульнай працягласцю каля 500 метраў), у тым ліку пабудова з белага граніту, падобная на падземную капліцу. Манастыр